

GD Utbildning och kultur

Programmet för livslångt lärande

GRUNDTVIG

Framgångshistorier

EUROPA SKAPAR MÖJLIGHETER

Europe *Direct* är en tjänst som hjälper dig att få svar
på dina frågor om Europeiska unionen.

Gratis telefonnummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* Vissa mobiltelefonoperatörer tillåter inte 00 800-nummer eller avgiftsbe-
lägger dem.

Obs.: Flera av projekten har redan avslutats. Informationen om länkar och kontaktuppgifter
kan därför vara inaktuell.

En stor mängd övrig information om Europeiska unionen är tillgänglig på Internet
via Europa-servern (<http://europa.eu>).

Kataloguppgifter finns i slutet av publikationen.

Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer, 2008

ISBN 978-92-79-05894-3

© Europeiska gemenskaperna, 2008
Kopiering tillåten med angivande av källan.

Printed in Belgium

TRYCKT PÅ ICKE KLORBLEKT PAPPER

Grundtvig: fortsätt att lära dig!

1

Europa genomgår en stor förändring. Kunskap och den innovation som den medför är de mest värdefulla tillgångarna i vår världsekonomi i dag. Livslångt lärande och tillgängligheten till och kvaliteten på Europas utbildningssystem spelar en avgörande roll för vårt ambitiösa mål att omvandla EU till en dynamisk, kunskapsbaserad ekonomi.

Livslångt lärande kräver många viktiga färdigheter, till exempel förmågan att fortsätta att lära sig och att organisera sitt lärande. Grundläggande färdigheter som läskunnighet, räknefärdighet och kunskap inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) behövs för att kunna bedöma, skaffa, bearbeta och tillgodogöra sig ny kunskap och nya färdigheter. Europas medborgare står också inför nya utmaningar – språkfärdigheter och mångkulturell kompetens blir allt viktigare på den europeiska arbetsmarknaden och i europeiska samhällen som bygger på en mängd olika traditioner och kulturer. Den nya tekniken leder till nya arbetsrutiner och kräver ytterligare färdigheter. De traditionella familjemönstren ifrågasätts, och vårt ”åldrande samhälle” medför också nya utmaningar.

Grundtvigprogrammet inriktar sig på undervisnings- och utbildningsbehoven hos studerande inom vuxenutbildning. Syftet är att skapa nya utbildningsmöjligheter för alla, särskilt vuxna som riskerar att bli socialt segregerade samt äldre arbetstagarer. Programmet sammanför studerande, lärare och organisationer inom vuxenutbildning så att de kan utbyta erfarenheter, lära av varandra och ta fram nya strategier för vuxenutbildningen.

I denna broschyr presenteras 20 multilaterala projekt och partnerskap för lärande som exempel på bästa praxis. Jag uppmanar alla som är delaktiga i någon vuxenutbildning i Europa att använda dessa exempel som en outtömlig inspirationskälla för sin Grundtvigverksamhet i det nya programmet för livslångt lärande.

Ján Figel'

Ledamot av Europeiska kommissionen med ansvar för utbildning, kultur och ungdom

A handwritten signature in black ink that reads "Jan Figel'". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

4 | Det är aldrig för sent att lära sig: Grundtvigprogrammet

Grundtvigs multilaterala projekt

6 | Still Active!

7 | En sportslig chans

8 | ICAR – Internetkommunikation och aktiv rehabilitering för psykiskt sjuka personer

9 | Landworker – nya utbildningslokaler för vuxenutbildning på landsbygden

10| Främjande av social integration genom grundläggande färdigheter

Grundtvigs partnerskap för lärande

11| Äldre missgynnade och funktionshindrade delar sina minnen med barn (Teddybear)

12| Europeiska datornätverket (EuCoNet) – tillgång till Internet för äldre

13| Övning ger färdighet: främjande av europeiskt medborgarskap genom språk

14| Etisk mötesplats

15| Readcom – läsklubbar för vuxenutbildningsgrupper

16| Newrole

17| Impath – nya vägar för invandrare

18| Cascade – en andra chans till utbildning

19| Att leva i Europa

20| Ämnesövergripande grundutbildning för vuxna på fängelser (Mabel)

Grundtvigs nätverk

21| Europeisk kvalitet i individanpassade utbildningsprogram (Equipe)

Lingua

22| Listen and Touch: grundkurs i engelska för synskadade

23| Lär dig ett främmande språk tillsammans med dina barnbarn! (JOYFLL)

24| Allegro – tillgång till språkstudier för grupper i utanförskap

25| Öppna dörren till språkstudier (OdLL)

26| Ytterligare information om Grundtvigprogrammet 2007–2013: mål och åtgärder

Det är aldrig för sent att lära sig: Grundtvigprogrammet

4 | Grundtvigprogrammet lanserades år 2000 inom ramen för programmet Socrates II för att ge vuxenutbildning samma strukturella status som högre utbildning eller skolutbildning. Grundtvig utformades för att främja den europeiska dimensionen av livslångt lärande, och genom ett förstärkt samarbete över gränserna bidra till innovation och bättre tillgång till och kvalitet på alternativa utbildningsvägar samt främja språkstudier.

Grundtvig omfattar alla nivåer och sektorer av vuxenutbildning och alla utbildningsformer, såväl formell, icke-formell som informell utbildning. Programmet täcker alla typer av behov hos vuxenstudierande men inriktar sig på dem med större behov. Åtgärderna inom Grundtvig riktar sig särskilt till personer som saknar grundläggande utbildning och kvalifikationer, personer som bor på landsbygden eller i missgynnade områden samt personer med socioekonomiska problem. Man riktar sig också till

personer med särskilda utbildningsbehov och personer i grupper som är "svåra att nå" och som i allmänhet inte deltar i några utbildningsinitiativ.

År 2000–2006 stödde Grundtvig 424 multilaterala projekt för att åstadkomma innovativa resultat och produkter inom vuxenutbildning. Dessutom stöddes över 1600 partnerskapförlärande. Det rör sig om småskaliga samarbetsprojekt mellan vuxenutbildningsanordnare, lärare och studerande.

Grundtvig i siffror	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vuxenutbildningsanordnare som deltar i partnerskap	0	478	924	1182	1402	1795	1980
Multilaterala projekt, nätverk och temainriktade seminarier	78	67	59	45	74	81	51

Partnerskap för lärande sammanför vuxenutbildningsanordnare

Dessa småskaliga samarbetsprojekt inriktar sig på att skapa möjligheter för vuxenutbildningsanordnare och hjälpa dem att utbyta bästa praxis och kunskaper på särskilda ämnesområden. Partnerskapen för lärande är ofta den första erfarenheten av europeiskt samarbete för många av deltagarna. De är också ett värdefullt instrument för europeisk rörlighet och en möjlighet till personlig och yrkesmässig utveckling.

De studerande gynnas också av detta europeiska samarbete. De kommunicerar med vuxenstudierande i andra länder via Internet, utbyter nätverk eller träffas vid projektmöten. Grundtvig förändrar livet för många missgynnade studerande genom att ge dem självförtroende, ökad motivation att lära sig, bättre kommunikationsfärdigheter och ökad förståelse för andra kulturer.

Grundtvigs multilaterala projekt

Syftet med de multilaterala projekten är att ta fram högkvalitativt undervisningsmaterial och innovativa undervisningsmetoder samt att skapa lösningar för att värdesätta lärandet, lösningar på områden som vägledning och rådgivning om vuxenutbildning och informationsverktyg. Projektens resultat sprids inom de olika områdena för att stärka utvecklingen av en europeisk dimension inom vuxenutbildning.

Grundtvigprojekten påverkar därmed vuxenutbildningens utveckling i många olika länder och i Europa. De omfattar områden som grundläggande färdigheter och nyckelkompetenser, lärande senare i livet, utbildning på fängelser, språkstudier, Internetanvändning och IKT samt kulturutbildning.

| 5

Framgången fortsätter – Grundtvig i programmet för livslångt lärande

I och med övergången till det nya programmet för livslångt lärande blir Grundtvigprogrammet en del av den övergripande insatsen för att genom livslångt lärande omvandla Europa till ett avancerat kunskapssamhälle med hållbar ekonomisk utveckling, fler och bättre arbeten och större social sammanhållning.

Syftet med Grundtvig är att ge stöd åt alla som deltar i någon form av vuxenutbildning. Åtgärderna inriktas på att ta itu med den pedagogiska utmaning som Europas åldrande befolkning utgör och på att ge vuxna möjligheter att förbättra sina kunskaper och sin kompetens.

Grundtvigprogrammet kommer liksom föregående att stödja

- enskilda personers rörlighet, till exempel genom fortbildning för lärare och annan personal inom vuxenutbildning,
- partnerskap för lärande mellan vuxenutbildningsanordnare i olika europeiska länder, samt
- multilaterala projekt och nätverk inom vuxenutbildning.

Mer information finns i broschyrens bilaga och på följande webbplats:

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/grundtvig/index_en.html

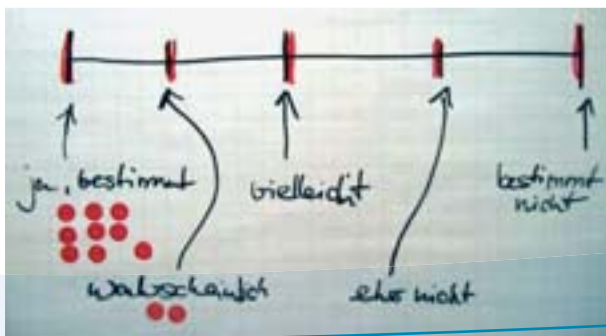
Still Active!

6 | **”Still active!” var ett tydligt bevis på att volontärer inte behöver vara unga för att delta i ett internationellt utbytesprogram. Med hänsyn till de demografiska förändringarna i Europa kan internationell volontärtjänst vara ett viktigt bidrag till att främja aktiv medborgarskap bland seniorer tack vare de sociala och kulturella inslagen av aktiv solidaritet.**

Inom detta projekt tog man fram ett koncept och ett praktiskt tillvägagångssätt för att genomföra en internationell volontärtjänst för äldre personer. Tanken med volontärtjänsten är dels att den ska vara ett sätt att hålla sig aktiv och hjälpa andra människor, dels att den ska vara ett erkänt medel för informellt lärande. Tack vare tidigare erfarenheter av att inrätta internationella volontärprogram för seniorer kunde projektets verksamhet inriktas på att ta fram en utbildningsmodell för volontärer och värdorganisationer. Under projektets gång deltog 29 seniorer från sex olika europeiska länder i volontärtjänstprojekt utomlands. Deras erfarenhet var en viktig grund för framtagandet av handböcker för både volontärer och värdorganisationer.

Projektet ledde till en rad olika resultat, bland annat undersökningar, seminarier, en webbplats och utvärderingsrapporter. En europeisk konferens anordnades också för att sprida idén och de första resultaten. De två handböckerna med projektets övergripande resultat kan med fördel användas av andra organisationer, frivilligorganisationer och lokala myndigheter.

Resultaten är en outtömlig inspirationskälla för frivilligorganisationer och lokala myndigheter, och projektet har redan lett till ett antal bilaterala avtal för att starta ny volontärverksamhet. Det är också ett första steg till att införa ny volontärverksamhet inom ramen för Grundtvigs partnerskap för lärande inom det nya programmet för livslångt lärande.

Still Active! Performing Voluntary Service After 55 Years Old A (Survival) Training Scheme

PROJEKTSAMORDNARE
ASSOCIAZIONE LUNARIA

KONTAKTINFORMATION
Davide Di Pietro
Via Buonarroti,39
I-00185 Roma
dipietro@lunaria.org

PARTNERSKAP
Åtta partner från BE, DK, IT, DE, AT och UK

WEBBPLATS
http://www.lunaria.org/eng/europ_vol.html
Nedladdningsbara publikationer:
<http://www.isis-sozialforschung.de/download/PubFD2a.pdf>
<http://www.isis-sozialforschung.de/download/PubFD2b.pdf>

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2003–2005

En sportslig chans

Det tvååriga Grundtvigprojektet "En sportslig chans" (A Sporting Chance) lanserades i oktober 2003. Syftet var att inrätta stödcentrum för socialt utsatta ungdomar på lokala idrottsplatser för att kunna återintegrera dem i samhället och främja deras personliga utveckling. Ungdomarnas positiva och attraktiva bild av idrottsklubbar utnyttjades för att få dem att bli mer aktiva i lokalsamhället och börja lära på nytt.

Idén kom ursprungligen från England där de flesta av de professionella fotbollsklubbarna har ett utbildningscentrum. Erfarenheter har visat att det är oerhört motiverande för ungdomar och flickor som riskerar att prestera dåligt i skolan att föra "stjärnorna" närmare de lågpresterande eleverna så att det blir roligt att lära sig.

Målet med En sportslig chans var att överföra det brittiska konceptet till andra partnerländer, nämligen Tyskland, Nederländerna och Sverige, och att inrikta sig på målgruppen 16–25-åringar. Ungdomar i den åldern har redan lämnat den traditionella skolan, har redan avbrutit sina studier, och måste motiveras för att börja om på nytt. Genom En sportslig chans ville man erbjuda dem en annorlunda och bättre erfarenhet av lärande.

Under projektets gång har partnererna tagit fram en rad studieuppgifter (minst 20 timmars arbete) som ska överföras till andra situationer i Europa, en verktygslåda med bästa praxis och innovativa strategier samt en analysrapport som grundar sig på en jämförande undersökning om projektets resultat och effekter. Dessutom har partnerorganisationerna upprättat lokala partnerskap i sina städer som grundar sig på stora idrottsplatser, rekryterat utsatta elever och anordnat utbildning för lärare. Projektets samliga resultat finns tillgängliga på en webbplats. De första positiva sidoeffekterna är ett tecken på hur användbart detta ovanliga tillvägagångssätt är.

| 7

A Sporting Chance

PROJEKTSAMORDNARE
STICHTING REGIONAAL
OPLEIDINGCENTRUM

KONTAKTINFORMATION

Wilfried Koekkoek
P.O. BOX 6560
6503 Nijmegen
Nederländerna
webmaster@
sportingchanceproject.net

PARTNERSKAP

Nio partner från DE, GR,
NL, SE och UK

WEBBPLATS

<http://www.sportingchanceproject.net>

PROJEKTETS VARAKTIGHET

2003–2005

ICAR – Internetkommunikation och aktiv rehabilitering för psykiskt sjuka personer

8 |

Syftet med ICAR-projektet var att hjälpa psykiskt sjuka personer att förbättra sina datorkunskaper, förmågan att använda Internet och göra webbsidor. Det var också ett sätt att bedöma hur dator- och Internetutbildning kan bidra till att rehabilitera psykiskt sjuka personer. Brodno Association i Warszawa tog tillsammans med sina partner fram ett koncept och program för IT-kurser, en utbildningsmanual och en webbplats.

Schizofreni är en av de vanligaste och allvarligaste psykiska sjukdomar som finns. En procent av befolkningen drabbas, ofta före 30 års ålder. Personer som lider av schizofreni tillhör de grupper som är särskilt utsatta för social marginalisering och segregation. Genom detta projekt introducerades användningen av modern informations- och kommunikationsteknik inom rehabiliterings- och utbildningsprogrammen för psykiskt sjuka, och de traditionella rehabiliteringsmetoderna kompletterades av multimedieteknik. Patienterna fick nya färdigheter och IT-kunskaper och bekantade sig med ett nytt medium som hjälpte dem att uttrycka sig. Kursdeltagarna gjorde till exempel webbplatser där de berättade om sina intressen och hobbyer och fick möjlighet att uttrycka sina åsikter.

I över två år deltog 240 psykiskt sjuka personer i IT-kurserna vid de olika utbildningscentrumen inom partnerskapet. Eftersom metoden var ett nytt vetenskapligt initiativ var det viktigt att övervaka patienterna från projektets första början. Det visade sig att projektet hade en betydande effekt på rehabiliteringen av schizofrena patienter. Det framgick också mycket tydligt att kurserna inte bara hjälpte patienterna i deras behandling, utan också gjorde det lättare för dem att få en framtida anställning.

Information om projektets resultat, ICAR-programmet, utvärderingsrapporterna och en handbok i social integration av psykiskt sjuka personer finns samlat på en webbplats.

ICAR – Internet Communication and Active Rehabilitation for People with Mental Disorders

PROJEKTSAMORDNARE
BRÓDNO ASSOCIATION OF FRIENDS AND FAMILIES OF PEOPLE WITH MENTAL DISORDERS (POMOST)

KONTAKTINFORMATION

Pawel Bronowski
Wincentego 85
PL-03-291 Warszawa
Pawel.bronowski@icar.org.pl

PARTNERSKAP

Fem partner från fyra olika EU-länder: BE, DE, NL och PL

WEBBPLATS

<http://www.icar-eu.org>

PROJEKTETS VARAKTIGHET

2002–2004

LANDWORKER – nya utbildningslokaler för vuxenutbildning på landsbygden (Landworker)

Tillgången till vuxenutbildning på landsbygden eller i avlägsna områden är oftast begränsad, och det kan vara svårt att få utbildningskurser att bli en del av vardagen. Syftet med projektet Landworker var att skapa så kallade medborgarskolor, grannskaps- och samhällsinriktade centrum för vuxenutbildning på landsbygden.

Förutom att skapa plats för undervisningen, till exempel i gamla skolbyggnader eller andra övergivna offentliga byggnader, analyserade projektpartnerna även de särskilda kvalifikationsbehoven hos landsbygdsbefolkningen och tog fram en specifik kursplan för vuxenutbildning i de olika samhällena.

Under tiden för projektet lyckades samtliga partner inrätta sina medborgarskolor som ska tillhandahålla undervisning, information och projektarbete. Medborgarskolor är inte bara en plats för lärande i traditionell bemärkelse. De är också avsedda som ett slags bycentrum vid sidan om kommunhuset. Nyckelpersonen i dessa nyetablerade skolor var redan från början en så kallad Landworker. Han eller hon var engagerad i inrättandet av medborgarskolan och blev sedan ansvarig för att samordna verksamheten. De Landworker som valts ut av projektpartnerna har en gedigen pedagogisk bakgrund men är också fullt integrerade i lokalsamhället.

Bland det första som de nya utbildningsorganisationerna gjorde var att identifiera utbildningsbehoven och testa kurser, arbeta med Agenda 21, genomföra IKT-kurser och språkkurser samt upprätta lokala stödnätverk. Partnerskapet tog fram en "Expertguide" med viktig information om hur man inrättar en medborgarskola, rapporter om erfarenheter av projektet och exempel från varje partner. Guiden kan laddas ned från projektets webbplats.

| 9

LANDWORKER – Neue Bildungsorte für die Erwachsenenbildung – Kleine Ortschaften entwickeln ihre Zukunft

PROJEKTSAMORDNARE
LÄNDLICHE ERWACHSENEN-
BILDUNG IN NIEDERSACHSEN
E. V.

KONTAKTINFORMATION
Heinz-Jürgen Ahlers
Johannsenstraße 10
D-30159 Hannover
ahlers@leb.de or
hj.ahlers@ewetel.net

PARTNERSKAP
Nio partner från DE, EE, HU
och PT

WEBBPLATS
<http://www.citizen-school.org/>

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2002–2005

Främjande av social integration genom grundläggande färdigheter

10 |

En av de största utmaningarna för dagens samhällen i Europa är att främja livslångt lärande och skapa inkluderande utbildningsmiljöer för vuxna, särskilt lågutbildade, socialt utsatta grupper samt etniska minoriteter. Att lära sig grundläggande färdigheter är inte lätt för vuxna som redan har haft inlärnings-svårigheter och inte är särskilt motiverade.

I projektet "Främjande av social integration genom grundläggande färdigheter" tog man sig an detta problem. Partner från åtta europeiska länder försökte ta fram enkla och innovativa verktyg för vuxenutbildningsanordnare för att kunna förbättra inläringen av grundläggande färdigheter. Redan från början bestämdes det att dessa verktyg skulle kunna tillämpas i olika sociala och kulturella sammanhang. Partnerinstitutionerna utbytte erfarenheter och kunskap och samlade även in information om befintliga program för grundläggande färdigheter. Alla de olika befintliga metoderna och programmen utvärderades, och man gjorde undersökningar för att identifiera de vuxnas behov inom grundläggande färdigheter.

Detta ledde till att ett mer omfattande europeiskt verktyg togs fram, och ett nerifrån-och-upp-tillvägagångssätt valdes för projektet, med början på låg regional nivå (NUTS IV). Erfarenheten av detta är tänkt att påverka strategierna för grundläggande färdigheter på regional och nationell nivå. Projektpartnerna anser att ett nerifrån-och-upp-tillvägagångssätt skulle kunna hjälpa länder som ännu inte har några åtgärder inom grundläggande färdigheter för vuxna. Projektet syftade också till att göra lokalpolitiker uppmärksamma på utvecklingen av grundläggande färdigheter och ökade allmänhetens medvetenhet om frågan. Man lyckades förändra människors attityd till vad grundläggande färdigheter och nyckelkompetens är i dag och ifrågasatte åsikterna om vad lärande är och var det kan äga rum.

Ytterligare forskning och marknadsföring kommer att krävas för att ta itu med ett av de oväntade resultaten – hur liten roll det civila samhället i allmänhet tillmäts som lärandemiljö. Projektet är en början på detta område.

Promoting Social Inclusion through Basic Skills learning

PROJEKTSAMORDNARE
MAGYAR NÉPFÖISKOLAI
TÁRSAGÁG/NÉPFÖISKOLA
INTÉZET

KONTAKTINFORMATION
Katalin Varga
Puskín utca 12
H-1088 Budapest
katalinv@nepfoiskola.hu
mnt@nepfoiskola.hu

PARTNERSKAP
Partner från DK, CZ, ES, HU, PL, RO, SI, UK och CH som extern partner

WEBBPLATS
<http://www.nepfoiskola.hu/pro-bsl/>

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2002–2004

Äldre missgynnade och funktionshindrade delar sina minnen med barn (Teddybear)

Lärande över generationsgränserna har fördelar för alla inblandade. Grundtvigs partnerskap för lärande, "Teddybear", omfattade äldre personer (50+) från alla samhällsgrupper och personer som var missgynnade eller led av någon sjukdom eller mild demens/Alzheimer. De ombads dela med sig av sina livshistorier till skolbarn i åldrarna sex till tolv år.

Partnerinstitutionerna från Italien, Slovenien, Finland och Storbritannien valde frågor som är aktuella för båda grupperna – de missgynnade vuxna och barnen – och kunde på så vis främja interaktionen mellan dem. De diskuterade frågor som mat, högtider, hantverk, spel och historiska händelser. Seniorerna uppmanade barnen till att ge respons på deras livshistorier genom att ställa frågor eller genom kreativt arbete som konst, pjäser eller skriftliga texter. Barnens respons och intresse gav de vuxna motivation att "översätta" sina erfarenheter till ett barnvänligt språk.

I gengäld hjälpte barnen dem att lära sig nya saker, som att använda Internet och spela nya spel. Medan de vuxna blev bättre på IT, ökade sitt självförtroende och sin självkänsla lärde sig barnen mer om historien och de sociala förändringarna i sitt samhälle.

Projektet hade en mycket positiv effekt på alla deltagare och på lokalsamhället. Detta partnerskap för lärande sporrade hela samhället att visa större omtanke för de äldre medborgarna. Därmed höjdes den övergripande livskvaliteten. Projektet ledde till en bättre integration av äldre missgynnade och funktionshindrade personer, som fick större motivation att börja lära sig på nytt och anta en aktivare roll i samhället.

Teddybear-projektets principer var ett positivt komplement till de metoder som användes av partnerorganisationerna. Det fick stor uppmärksamhet från andra institutioner.

11

TEDDYBEAR – Twinning the elderly disadvantaged and disabled with the young by enabling active reminiscence

PROJEKTSAMORDNARE
EDUCATIONAL CENTRES
ASSOCIATION – NORWICH UK

KONTAKTINFORMATION
Paul Olver
21 Ebbisham Drive
Norwich, NR4 6HQ
Storbritannien
paulolver@hotmail.com

PARTNERSKAP
Fyra partner från IT,
FI, SI och UK

WEBBPLATS
<http://www.teddybear.eu.com>

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2004–2006

Europeiska datornätverket (EuCoNet) – tillgång till Internet för äldre

12 |

Informations- och kommunikationstekniken (IKT) har allt större betydelse i Europa. En stor del av informationen om sociala och politiska händelser finns bara tillgänglig på Internet. Allt fler européer har tillgång till Internet, men hittills har många äldre personer varit uteslutna från den nya IKT-utvecklingen.

Inom detta partnerskap för lärande utvecklade alla partnerna i Europeiska datornätverket (EuCoNet) från sju olika europeiska länder inlärnings- och undervisningsmetoder för seniorer och delade med sig av sina befintliga tillvägagångssätt, som ömsesidigt lärande och lärande över generationsgränser. Deltagarna i dessa specialiserade kurser fick en aktiv roll genom att man utnyttjade deras kulturella erfarenhet av lärande och lät dem använda Internet och utforska nya användningsområden för datorn, till exempel e-lärande.

Partnerinstitutionerna utbytte och jämförde information och undersökte sätt att tillämpa de bästa metoderna för varje land. Nätverk som har en multiplikatoreffekt, Internetkaféer för äldre och undervisningsmaterial till denna målgrupp har varit viktiga bidrag till framstegen.

Europeiska datornätverket delade med sig av sina erfarenheter, stödde Internetkaféer för äldre och var med och tog fram interaktivt undervisningsmaterial för seniorer. Det skapade också en länk mellan äldre medborgare, både virtuellt och i verkligheten. Deltagarna kunde kommunicera med varandra med hjälp av modern teknik. I ett större sammanhang kan man säga att Europeiska datornätverket överbryggade generationsklyftan och sammanförde personer från olika europeiska kulturer.

Europäisches Kompetenz-Netzwerk – Erschließung des Internets für ältere Erwachsene

PROJEKTSAMORDNARE
UNIVERSITÄT ULM – ZENTRUM
FÜR ALLGEMEINE WISSEN-
SCHAFTLICHE WEITERBILDUNG
(ZAWIW)

KONTAKTINFORMATION
Carmen Stadelhofer
Universität Ulm
D-89069 Ulm
carmen.stadelhofer
@zawiw.uni-ulm.de

PARTNERSKAP
Sju partner från DE, IT, CZ, ES,
SK och UK

WEBBPLATS
<http://www.gemeinsamlernen.de/euconet>

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2002–2004

Övning ger färdighet: främjande av europeiskt medborgarskap genom språk

I detta partnerskap för lärande undersöktes hur kunskap inom ett främmande språk kan bidra till att öka medvetenheten om andra kulturer och främja ett aktivt europeiskt medborgarskap. Syftet med projektet var att riva personliga, kulturella och sociala murar. Man undersökte möjligheterna att skapa kontakt mellan europeiska vuxenstuderande så att de kunde få praktisk övning i sitt målspråk.

Partnerskapets innehåll byggde på användandet av modern teknik och inriktades på grupper i lokalsamhället, personer från socialt segregerade områden eller avlägsna regioner samt äldre personer. Det var nödvändigt att använda IKT-verktyg vilket var utmanande eftersom många av deltagarna inte var vana vid dem. Projektet ledde till en webbportal för virtuell kommunikation, "Virtuellt möte utan gränser" som är ett virtuellt kommunikationsprogram på engelska och spanska samt en praktisk kurs för lärare i hur man använder ett virtuellt kommunikationsprogram i klassrummet. Med hjälp av detta program kunde deltagarna göra en virtuell resa genom Europa och besöka intressanta platser, boka hotellrum eller köpa souvenirer. Deras kursare i de andra partnerländerna agerade guider eller värdar åt dem. Deltagarna fick chansen att uttrycka sin egen kulturella identitet och lära sig mer om andra kulturer och traditioner.

"Övning ger färdighet" fick deltagarna att förstå att de är en del av en multikulturell europeisk miljö med en mängd olika kulturer, nationer och språk. De lärde sig också att det krävs ett aktivt europeiskt medborgarskap för att bo och arbeta i ett kunskapsbaserat samhälle. Projektet främjade kritiskt tänkande om egna seder och bruk, liksom tolerans mot andra europeiska länder och kulturer. Man inrättade även ett permanent gränsöverskridande europeiskt nätverk av elektroniska utbildningshjälpmedel där vuxenstuderande kan utbyta kulturell, historisk, ekonomisk och geografisk information för att främja kunskapen om samhällen och kulturer i andra länder.

13

Practice makes perfect: Promoting European citizenship through language

PROJEKTSAMORDNARE
SOROS INTERNATIONAL HOUSE

KONTAKTINFORMATION
Daiva Malinauskiene
(SIH director)
Konstitucijos ave 23 A
LT-08105 Vilnius
daiva@sih.lt

PARTNERSKAP
Fyra partner från LT, RO och ES

WEBBPLATS
<http://www.sih.lt>

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2003–2006

Etisk mötesplats

14 |

Grundtvigs partnerskap för lärande "Etisk mötesplats" (Meetingpoint Ethics) inriktar sig på etiska frågor och problem i det moderna samhället och organiserar och främjar diskussioner mellan vuxenstudierande i Europa med hjälp av IKT-verktyg. I samband med projektet inrättades en virtuell plattform som gav tillgång till bakgrundsinformation om de olika frågorna och erbjöd kommunikationsmöjligheter.

Inom partnerskapet diskuterade studerande från Tyskland, Italien, Litauen och Österrike ämnen som abort, könsfrågor, hållbar utveckling och förhållandet mellan etik och arbetsmarknaden. Diskussionerna ingick i kurser som tagits fram av samtliga partner och som bestod av en kombination av IKT-baserad utbildning och diskussioner ansikte mot ansikte vid vanliga seminarier (så kallad blandad utbildning). Deltagarna uppskattade denna erfarenhet och värdesatte det nya europeiska perspektivet i sitt tänkande.

Projektet lyckades inte bara förändra perspektiv, utan visade att blandad utbildning också kan användas inom etikundervisning. Partnerorganisationernas positiva erfarenheter under projektets gång ledde till nya strategier inom vuxenutbildning och berikade deras utbildningsverksamhet.

Blandad utbildning ger människor på landsbygden och i avlägsna regioner bättre tillgång till vuxenutbildning. Införandet av blandad utbildning skapade mervärde för anordnandet av och tillgången till vuxenutbildning. Etisk mötesplats visade inte bara hur användbar denna metod är, utan sammanförde dessutom människor och vidgade deras vyer.

Meetingpoint Ethics

PROJEKTSAMORDNARE
KATHOLISCHE BUNDES-
ARBEITSGEMEINSCHAFT FÜR
ERWACHSENENBILDUNG (KBE)

KONTAKTINFORMATION
Helga Gisbertz
Joachimstr.1
D-53113 Bonn
gisbertz@kbe-bonn.de

PARTNERSKAP
Åtta partner från DE, IT, LT och AT

WEBBPLATS
<http://www.treffpunkt-ethik.de>
Åtkomst till plattform för lärande

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2004–2006

Readcom – läsklubbar för vuxenutbildningsgrupper

Främjandet av vuxnas läsvanor är ett av de bästa sätten att öka deras intellektuella och sociala aktivitet. Syftet med partnerskapet för lärande, ”Readcom”, är att förbättra läsvanorna bland vuxna genom att anordna grupper för vuxna, särskilt seniorer, som är intresserade av livslångt lärande genom läsning.

Att leda och driva en läsklubb kräver noggrann planering. Hur lockar man folk och får den intresserade av läsning? Hur väljer man böcker? Även de pedagogiska tillvägagångssätten för hur man ska använda böckerna måste fastställas. Man måste dessutom utbilda handledare för att få framgångsrika läsklubbar.

Trots att Readcom-projektet bara har varit igång sedan 2005 har det hjälpt många vuxna att dela med sig av sina erfarenheter och förbättra sina kunskaper genom läsning. Partnerorganisationerna upprättade en webbplats för kommunikation mellan Readcom-grupperna runt om i Europa, tog fram lämpliga pedagogiska strategier och anordnade utbyten mellan läsklubbarnas medlemmar. Ett särskilt kursprogram har tagits fram för personer som är intresserade av att anordna Readcom-läsklubbar. Det hjälper framtida handledare för en läsklubb att anordna ”kreativa möten med böcker” där de diskuterar interkulturella frågor, lär ut lässtrategier och ger grundläggande kunskaper i litterärt skrivande, redigering och publicering.

15

READCOM – Reading Clubs for Adult Learning Communities

PROJEKTSAMORDNARE

BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. W.
J. GRABSKIEGO W DZIELNICY
URSUS M. ST. WARSZAWY
(STADSBIBLIOTEKET I URSUS-
DISTRIKTET I WARSZAWA)

KONTAKTINFORMATION

Piotr Jankowski
ul. Plotonu Torpedy 47
PL-02-495 Warszawa
p.jankowski@bpursus.waw.pl

PARTNERSKAP

Åtta partner från BE, PL, PT,
TR och AT

WEBBPLATS

<http://www.readcom.info>

PROJEKTETS VARAKTIGHET

2005–2007

Newrole

16 |

Undersökningar visar att det är särskilt svårt för äldre arbetstagare att behålla sin anställning eller få en ny anställning. För att minska risken för arbetslöshet och social segregation behöver arbetstagare över 45 år särskilt stöd. Detta var utgångspunkten för Grundtvigs partnerskap för lärande "Newrole". Vuxenutbildningsanordnare från Bulgarien, Frankrike, Italien, Norge, Spanien och Storbritannien inriktade sin verksamhet på att samarbeta med företag, lokala myndigheter och andra instanser för att tillgodose äldre personers behov när det gäller lärande och utveckling.

För många vuxenutbildningsanordnare är stödjandet av arbetstagare över 45 år ett nytt tillvägagångssätt och en omväxling från deras traditionella roll. Alla partnerinstitutioner i detta partnerskap för lärande var tvungna att genomföra organisatoriska förändringar för att förbättra sitt utbud till äldre arbetstagare. De fick också ta itu med utmaningen att bättre kunna tillgodose behoven hos arbetstagarna och den lokala arbetsmarknaden och anpassa sina tjänster efter dessa.

Inom tre år hade varje partner tagit fram en bättre metod för att skapa lokala nätverk mellan lokala myndigheter, företag, arbetsförmedlingar eller forskningsinstitut. De inrättade nya tjänster i sina organisationer och höjde kompetensen hos personalen. Detta gjordes också genom att utforma en ny kurs för seniorer och genom att ta fram lämpliga didaktiska strategier. Dessutom har valideringen av erhållna färdigheter hos kursdeltagarna förbättrats avsevärt i var och en av partnerinstitutionerna. Under projektets gång deltog hela 662 äldre arbetstagare i partnerinstitutionernas nyetablerade utbildningsverksamhet.

Flera olika företagsledningarna uppmärksammade organisationernas nya roll som vuxenutbildningsagenter och deras prestationer inom denna verksamhet. Tack vare detta lokala samarbete och öppenheten med resultaten förbättrades projektet, och erkännandet av kompetens och kunskap hos arbetstagare över 45 år underlättades, vilket bidrog till en större social integration.

NEWROLE

PROJEKTSAMORDNARE
GRETA AMPERE FRANCE

KONTAKTINFORMATION
Daniel Pillon
27 rue Gentil
F-69002 Lyon
daniel.pillon@ac-lyon.fr

PARTNERSKAP
Åtta partner från BG, FR, IT, NO,
ES och UK

WEBBPLATS
[http://uk.groups.yahoo.com/
group/newrole](http://uk.groups.yahoo.com/group/newrole)

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2003–2006

Impath – nya vägar för invandrare

Detta partnerskap för lärande började med en analys av invandringen i samtliga partnerländer och en utvärdering av de sociala förhållandena samt resurserna och metoderna för att ta itu med invandring. Nästa steg var att utbyta och genomföra bästa praxis för att hjälpa invandrare att integreras i samhället och bekämpa diskriminering.

Samtliga projektpartner förbättrade sina metoder. Ett exempel är South Kerry Development Partnership på Irland och partnerorganisationen i Finland som antog en lyckad metod från Spanien, nämligen skuggteater. Skuggteater utförs av en organiserad teatergrupp som möts en gång i veckan. Både invandrare och inhemska studerande är välkomna. Deltagarna arbetar tillsammans med en pjäs som de sedan spelar upp bakom en skärm med hjälp av ljussättning. Publiken ser inte deltagarna förrän vid slutet av föreställningen. Deltagarna känner sig mycket mer avslappnade och motiverade att agera och uttrycka sig när de slipper vara fullt synliga för publiken. Skuggteatern hjälper studerande med olika bakgrunder att arbeta tillsammans i en gruppaktivitet, att förbättra sin förmåga att arbeta i lag, att få bättre självförtroende, självrespekt och initiativförmåga samt att uttrycka sig. Skuggteatergrupper ingår nu i de båda institutionernas kurser.

Andra lyckade utbyten av metoder är South Kerry Development Partnerships antidiskrimineringskurs som överfördes till Spanien och Frankrike. Ett annat bästa praxis-exempel från Irland är ett multikulturellt sommarläger som nyligen genomfördes i Finland och Spanien. Finland delade med sig av sina metoder inom det treåriga stödsystemet för invandrare, med bland annat språkkurser, kunskap om finska seder och kultur och andra stödtjänster.

| 17

IMPATH – Immigrant pathways

PROJEKTSAMORDNARE

AIPC – PANDORA

KONTAKTINFORMATION

Ana Esteverri

Gran Via, 71-2

E-28013 Madrid

aipc@aipc-pandora.org

PARTNERSKAP

Fyra partner från IE,
ES, FR och FI

WEBBLATS

[http://www.aipc-pandora.org/
proyectoProgramaIng.php](http://www.aipc-pandora.org/proyectoProgramaIng.php)

PROJEKTETS VARAKTIGHET

2003–2006

Cascade – en andra chans till utbildning

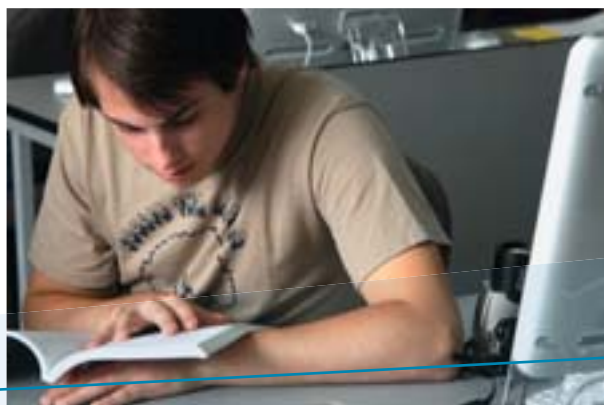
18 |

Tid, pengar, familjeproblem och motivation är de vanligaste orsakerna till varför många EU-medborgare inte utnyttjar sina möjligheter till vuxenutbildning. Syftet med "Cascade" är att ta itu med några negativa attityder som utgör ett hinder för lärandet. Dessa attityder beror på svårigheter i form av sociala problem, dåligt självförtroende, åldersuppfattning eller allmän motivationsbrist.

Efter en analys av tidigare didaktiska och metodologiska erfarenheter hos partnerinstitutioner i Danmark, Spanien, Italien, Rumänien och Storbritannien kunde vissa ämnesområden med anknytning till den europeiska dimensionen av vuxenutbildning identifieras. En kort modulkurs för att öka medvetenheten om dessa aspekter togs fram. Kursen kunde användas på liknande institutioner i partnerländerna. Kursen behandlade frågor som europeiskt medborgarskap, livslångt lärande och vikten av språkkunskaper, med hjälp av metoder för ökad delaktighet. Kursens upplägg gjorde det lätt att sprida de ämnen som identifierades och utvecklades i projektets första fas.

Projektet bidrog till att förbättra vuxenutbildningen och ledde till de första organisatoriska förändringarna av vuxenutbildning. Det spred nya och befintliga idéer och metoder bland partnerinstitutionerna och konceptet livslångt lärande bland studerande och lokala grupper. Det ökade också vuxenstuderandenas motivation att lära sig språk.

Inom detta partnerskap för lärande tog man fram en cd, en dvd och en publikation under namnet "Adults in Europe". Man anordnade även sju seminarier om frågorna från projektet och utvecklade två utbildningsmoduler, en för lärare inom vuxenutbildning och en för vuxenstuderande. Projektpartnererna använde en datoriserad kommunikationsstrategi vilket också förbättrade deras kunskaper inom kommunikations- och informationsteknik. Projektets resultat spreds vida omkring och gav en slags kaskadeffekt eftersom andra motiverades att använda resultaten till sina egna projekt och förändringar i sina institutioner, vilket bidrog till resultatens hållbarhet.

Cooperative Adult Second Chance Action Development in Education

PROJEKTSAMORDNARE
IRRE LOMBARDIA (REGIONALT
INSTITUT FÖR UTBILDNINGS-
FORSKNING I LOMBARDIET)

KONTAKTINFORMATION
Lauretta D'Angelo
Via Leone XIII, 10
I-20145 Milano
dangelo@irre.lombardia.it

PARTNERSKAP
Sex partner från DK, ES, IT, RO
och UK

WEBBPLATS
<http://old.irre lombardia.it/cascade/EN/Indexen.htm>

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2001–2006

Att leva i Europa

Inom detta partnerskap för lärande utbytte tre institutioner från Belgien, Tyskland och Spanien, som arbetar med funktionshindrade erfarenheter av utbildning för vuxna med särskilda behov. Partnerskapet inriktade sig på "Att leva i Europa" och syftade till att förbättra de befintliga pedagogiska tillvägagångssätten. De studerande deltog aktivt i projektet, och det undervisningsmaterial som tagits fram spreds vida omkring.

"Att leva i Europa" omfattade egentligen tre mindre områden: att leva på landsbygden eller i stadsmiljö, kultur, konst och mänskliga aktiviteter samt historia och framtiden. Genom att behandla dessa olika aspekter av att leva i Europa kunde projektpartnererna dels ta fram undervisningsmaterial och didaktiska metoder som var anpassade till studerande med särskilda behov, dels ge andra personer en rad utbildningsmöjligheter. "Att leva i Europa" samlade olika metoder inom inkluderande vuxenutbildning och stärkte även förståelsen för andra kulturer och kunskapen om EU och dess enorma variation av kulturer och språk. Undervisningsmaterialet består bland annat av piktogram och andra icke-verbala kommunikationslösningar för funktionshindrade, lämpliga presentationsmetoder för att presentera ett land för studerande med särskilda behov, liksom multisensoriska undervisningsmetoder.

Efter den traditionella skolgången har unga vuxna med särskilda undervisningsbehov ofta inga möjligheter till ytterligare utbildning. "Att leva i Europa" strävade också efter att fylla den klyftan och erbjuda dessa vuxna fler möjligheter att utveckla sina färdigheter och kunskaper. Projektpartnererna informerade också om arbetstillfällen för personer med särskilda behov.

Leben in Europa – Menschen mit schwerer geistiger und/oder mehrfacher Behinderung entdecken die Vielfalt Europas

PROJEKTSAMORDNARE
BARMHERZIGE BRÜDER
STRAUBING

KONTAKTINFORMATION
Anna Rieg-Pelz
Katharina Werner
Äußere Passauer Straße 60
D-94315 Straubing Gremsdorf

PARTNERSKAP
Tre partner från BE,
DE och ES

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2005–2007

Ämnesövergripande grundutbildning för vuxna på fängelser (Mabel)

20 |

Det främsta syftet med detta projekt var att ta fram och utforska ett ämnesövergripande tillvägagångssätt för grundutbildning för vuxna på fängelser. En central del av projektet var att fångarna deltog aktivt i samarbetet och gemensamt producerade tre upplagor av tidningen *Open Doors*.

Lärarna på de sex fängelserna i Bulgarien, Irland, Norge, Polen och Storbritannien utforskade ämnen tillsammans, utbytte idéer om undervisningsmetoder och tog fram gemensamma lektioner som är lämpade för vuxenstudier med ett ämnesövergripande tillvägagångssätt. Grundkursplanen bestod av grundläggande räknefärdigheter, läskunnighet, IKT-kunskaper och sociala färdigheter. Man anordnade även utbyten för personalen vilket gav lärarna möjligheten att se andra undervisningsmodeller och bästa praxis.

Vid produktionen av *Open Doors* bidrog fångarna genom att skriva artiklar, dikter och noveller. De hade också ansvar för att sätta ihop allt samt utforma och trycka tidningen. Detta gav dem chansen att visa upp sina kreativa talanger. De ämnen som togs upp i tidningen fick stor respons från alla deltagande fångar. Trots att de var från olika fängelsesystem delade fångarna med sig av sina erfarenheter, bakgrunder och förhoppningar för framtiden. Arbetet har hållit exceptionellt hög kvalitet och varit mycket stimulerande.

Framgången inom detta partnerskap för lärande motiverade även andra fängelser att starta samarbetsprojekt som behandlar olika ämnen och uppmuntrar fångar att upptäcka och använda sin kreativitet.

MABEL – Multi-disciplinary Approach to Adult Basic Education and Learning

PROJEKTSAMORDNARE
HER MAJESTY'S PRISON
MAGHABERRY

KONTAKTINFORMATION
Geoff Moore
Education Departement
Old Road, Upper Ballinderry
Lisburn, Co Atrium
Nordirland BT27 2 NF

PARTNERSKAP
Sju partner från BG, IE, NO, PL
och UK

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2002–2004

Europeisk kvalitet i individanpassade utbildningsprogram (Equipe)

Detta nätverk sammanförde ett stort antal universitet och vuxenutbildningsanordnare för att höja kvaliteten på livslångt lärande på universiteten. Vuxna som studerar på universitetsnivå har ofta andra behov, motivationer och förväntningar än yngre människor i den traditionella universitetsvärlden.

Equipe syftar till att stödja innovativa utbildningsmetoder och därmed öka förtroendet för livslångt lärande på universiteten genom att utveckla, testa och främja verktyg för att säkra och förbättra kvaliteten. De studerande i dessa program går en individanpassad utbildning. Lärandet kan upplevas som mycket mer positivt av både studerande och lärare om man förbättrar rutinerna för tillgång och inträde (t.ex. utbildningsavtal, rådgivning, vägledning och inriktning), utbildningsupplägget (t.ex. kurser, projekt, öppen undervisning och distansundervisning, e-lärande, handledning och intyg) samt resultat och utveckling (t.ex. studentnöjdhet, personliga och professionella resultat, social och samhällelig utveckling).

Genom att utnyttja expertkunskaper hos alla partner och det europeiska nätverket EUCEN kunde nätverket bidra till att förbättra kapaciteten på alla europeiska universitet och deras vuxenutbildningar.

En Internetbaserad verktygslåda har tagits fram för att stödja kvalitetsfrämjande projekt på universitetens vuxenutbildningar. Verktygslådan är särskilt inriktad på vägledningstjänster, erkännande av tidigare utbildningar, öppen undervisning och distansundervisning samt individanpassade utbildningsprogram. Verktygslådan innehåller bland annat en handbok, fallstudier från över 35 universitet i 28 europeiska länder, en kommenterad granskning av kvalitetsmodeller, en interaktiv webbplats med exempel på bra metoder samt en rad jämförande och utredande artiklar.

21

European Quality in Individualised Pathways in Education (EQUIPE)

PROJEKTSAMORDNARE UNIVERSIDADE DO PORTO

KONTAKTINFORMATION

Alfredo Soeiro

Universidade do Porto

Rua D. Manuel II

P-4050-345 Porto

avsoeiro@fe.up.pt

PARTNERSKAP

31 partner från PT, LI, ES, IT, UK, FI, FR, AT, HU, IE, GR, NO, BE, DE, CZ, EE, DK, NL, IS, LT, PL och SI

WEBBPLATS

<http://equipe.up.pt/>

<http://www.equipeplus.org/>

PROJEKTETS VARAKTIGHET

2002–2005

EQUIPE ■ ■ ■ ■

Listen and Touch: grundkurs i engelska för synskadade

22 |

Inom detta projekt utvecklades en ny metodik för att lära ut främmande språk till blinda och synskadade vuxna. Undervisningsmaterial från en framgångsrik kurs i engelska för seende studerande anpassades och användes. Dessa metoder grundade sig på ett kommunikativt tillvägagångssätt som aldrig tidigare hade prövats på blinda studerande.

Undervisning inom främmande språk för blinda har begränsade resurser och metoder i de flesta europeiska länder, och det finns många hinder för undervisningen. Ett exempel är att modern undervisning i främmande språk är starkt beroende av visuella undervisningsmetoder. De nya metoderna i projektet placerar i stället eleven i centrum för undervisningsprocessen. Läraren fungerar som ett stöd och en samtalspartner snarare än en instruktör. Ett multisensoriskt tillvägagångssätt där man utnyttjar de fyra sinnen som finns tillgängliga för blinda (hörsel, lukt, smak och känsel) och tillämpar den så kallade Total Physical Response-metoden var ett alternativ till den traditionella visuella stimulansen.

Inom projektet skapades en rad framgångsrika produkter som togs emot med stort intresse av både lärare och studerande. Boken *Methodology of Teaching a Foreign Language to the Blind* främjar idén om att lära sig ett främmande språk med hjälp av ett multisensoriskt, kommunikativt tillvägagångssätt och omfattar både teoretisk och praktisk information till lärare. Boken täcker de fyra grundläggande språkfärdigheterna (muntlig färdighet, läsfärdighet, skrivfärdighet och hörförståelse) och finns på bulgariska, engelska, tyska och grekiska. Till den anpassade kursen i engelska (Streamline English) togs en blindskriftsmanual fram för blinda studerande. Dessutom gjordes en interaktiv kurs på cd-rom med glosövnningar, prov, ett tallexikon och särskilt utvalda ljudinspelningar för att förbättra hörförståelsen.

Förutom att utveckla undervisnings- och inlärningsprodukter genomförde projektpartnererna pilotkurser som var en viktig del av projektet och gav de blinda studerande en mer aktiv roll i projektets utveckling. Projektets resultat fick positiv kritik av den europeiska sammanslutningen för synskadade (EBU), och partnererna har fått stor uppmärksamhet för sitt projekt både från länder i Europa och från länder så långt bort som Mellanöstern och Argentina.

Listen and Touch

PROJEKTSAMORDNARE

EUROINFORM LTD

KONTAKTINFORMATION

Diana Tsova

19 Slavjanska Street

BG-1000 Sofia

euoinformo2@euoinformbg.com

PARTNERSKAP

Sex partner från BG, GR, AT och

UK

WEBBPLATS

<http://www.listenandtouch.org>

PROJEKTETS VARAKTIGHET

2002–2004

Lär dig ett främmande språk tillsammans med dina barnbarn! (JOYFLL)

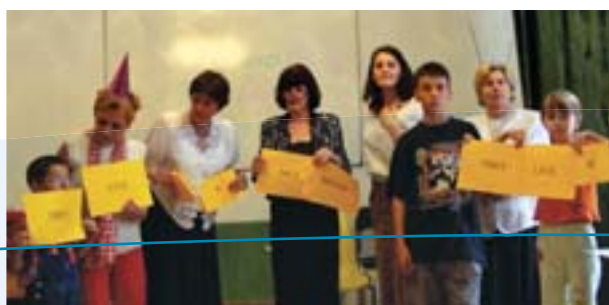
23

Inom detta projekt utnyttjades den nära relationen mellan far- och morföräldrar och barnbarn genom att båda generationerna kan motivera varandra till att lära sig språk med hjälp av gemensamma aktiviteter. Projektet var mycket framgångsrikt bland far- och morföräldrarna, som knappt hade några språkutbildningsmöjligheter tidigare. Dessutom bevisade det för ovilliga deltagare att det kan vara roligt lära sig ett nytt språk och bidrog till att motverka fördomarna om att man måste vara ung för att lära sig språk.

I många europeiska länder är det far- eller morföräldrarna som passar barnen medan föräldrarna är på arbetet. Så är fallet i länder som Bulgarien, Grekland, Spanien och Italien. Far- och morföräldrarna förväntas inte bara hjälpa till med vardagssysslor i hemmet, utan även i allt större utsträckning med barnbarnens läxor. Detta sågs som ett utmärkt tillfälle att motivera far- och morföräldrar vars barnbarn läste ett främmande språk att engagera sig.

För att övervinna far- och morföräldrarnas motvilja mot att återvända till skolbänken skapade partnerna icke-formella aktiviteter för att fånga deras intresse. Man kom på att man kunde använda spel liknande dem som används inom undervisningen av små barn för att öva minnet. Dessa spel gjorde också att det blev roligt och gav en avslappnad stämning. Att göra fel är inte kul, särskilt inte för vuxna. Därför lades fokus på att uppnå grundläggande kunskaper och vissa muntliga färdigheter, som räcker för att man ska klara av vardagliga situationer. Far- och morföräldrarna uppskattade den sociala aspekten av lärandet i informella klubbar med andra far- och morföräldrar och deltog entusiastiskt i olika språktävlingar tillsammans med sina barnbarn.

Det finns knappt några tidigare fall av språkfrämjande projekt för denna målgrupp. Projektet har därför fått stor uppmärksamhet och har omnämnts vid många evenemang runt om i Europa. Det har varit en inspirationskälla för många organisationer som kontaktade samordnaren och som nu arbetar med liknande aktiviteter. Det var dessutom en imponerande andel studerande i projektet som fortsatte och som nu betalar för olika språkkurser.

JOYFLL

PROJEKTSAMORDNARE
ZNANIE ASSOCIATION

KONTAKTINFORMATION
Maria Stoicheva
1 Pozitano Square
BG-1000 Sofia
maria.stoicheva@gmail.com

PARTNERSKAP
Fyra partner från BG, GR, ES
och IT

WEBBPLATS
<http://www.znanie-bg.org>

PROJEKTETS VARAKTIGHET
2001–2004

Allegro – tillgång till språkstudier för grupper i utanförskap

24 |

Detta projekt bidrog både till esamarbete inom utbildningssektorn och till inrättandet av partnerskap med en rad sociala tjänster som inte ingått i språkundervisningen förut. Det fick mycket positiv effekt på de utvalda målgrupperna (personer med sociala eller fysiska problem, som kan betraktas som "icke-traditionella" språkstudier) genom att uppmärksamma dem på fördelarna med att lära sig ett främmande språk.

Många EU-medborgare har antingen begränsade möjligheter till eller är helt uteslutna från språkstudier. Detta kan vara en nackdel för dem av många anledningar, till exempel begränsa deras anställningsmöjligheter och utesluta dem från de utbildningsfördelar och det nöje som språkkunskaper medför. "Allegro" grundar sig på synen att alla har rätt att lära sig språk och att i vidare betydelse ta del av det europeiska idealet. För att uppnå detta infördes innovativa, lätthanterliga tillvägagångssätt för att göra språkstudier tillgängliga för nya grupper där tanken på att lära sig ett nytt språk eller vara en del av Europa inte har särskilt stor betydelse.

Över 60 grupper med språkstudier från partnerländerna deltog i en rad olika språkinlärningsaktiviteter, allt från korta prova-på-lektioner till längre kurser. Bland deltagarna fanns mammor och barn i svåra sociala och ekonomiska situationer, fångar, före detta missbrukare, långtidsarbetslösa, asylsökande, personer med inlärningssvårigheter, rörelsehindrade personer, krigsoffer och psykiskt sjuka personer. För att nå dessa målgrupper inledde Allegro ett nära samarbete med instanser inom socialtjänsten, myndigheter, välgörenhetsorganisationer och andra samhällstjänster. Ett av målen var att övertyga de anställda inom dessa organisationer om värdet av språkkunskaper.

Projektet fick stor inverkan på alla som deltog – studerande, lärare, partner och social- och samhällstjänster. Deltagarna rapporterade att projektet hade gett dem ökat självförtroende, bättre kommunikationsfärdigheter, stolthet över sina resultat och större självkänsla. Till att börja med var några av de delaktiga organisationerna osäkra på värdet av språkkunskaper för sina klienter. Denna attityd förändrades i så gott som samtliga fall, och många av instanserna har fortsatt med språkkurser efter projektets slut.

ALLEGRO

PROJEKTSAMORDNARE

NOTTINGHAM TRENT
UNIVERSITY

KONTAKTINFORMATION

Linda Parker
150 Railway Terrace
Rugby CV21 3HN
Storbritannien
lindap@all-languages.org.uk

PARTNERSKAP

Sex partner från DK, DE, ES, FR,
SI och UK

WEBBPLATS

<http://allegro.acs.si/>

PROJEKTETS VARAKTIGHET

2002–2005

Öppna dörren till språkstudier

| 25

Syftet med detta projekt var att öka antalet språkstudierande och den kulturella medvetenheten genom att identifiera och betona god praxis vid tillhandahållandet av öppen utbildning. Ett sätt att närma sig målgruppen (framför allt "icke-traditionella" studerande från lokalsamhället) var att diskutera begreppet "misslyckande" eller missnöjdhet som studerande kan känna i formella utbildningssammanhang.

I samband med projektet testades ett antal modeller för god praxis i öppen språkundervisning i olika lokala och nationella sammanhang. Man främjade lärande utanför det traditionella klassrummet på ett sätt som passar de studerandes behov och intressen. Detta uppnåddes genom att öppna universitetens resurscentrum för allmänheten, tillhandahålla oberoende undervisningsmaterial till studerande och resurscentrum, föra ut resurser till allmänheten (t.ex. på lokala bibliotek eller genom turnerande språkprogram), ge Internet- och distansundervisning, använda teater för att motivera deltagarna, erbjuda handledning och starta studiecirkel.

Partnerna arbetade med andra tjänsteleverantörer för att upprätta utbildningssystem som är tillgängliga för studerande utanför klassrummen. Vissa system utformades för att visa på nyttan och nöjet med språkstudier, medan andra utformades för att ge en mer strukturerad (men ändå informell) undervisning.

Målgrupperna varierade beroende på vilken undervisningsmodell som tillämpades. Bland dem finns lokalsamhället i allmänhet, föräldrar, ungdomar, studerande med svårigheter, arbetslösa, pensionärer, personer med särskilda behov och distansstuderande. De fick chansen att fastställa sina egna mål och njuta av lärandet utan att känna stressen av prov, tentor eller kravet på att gå långa utbildningar. Tillvägagångssättet som går ut på att allt lärande är viktigt hjälper medborgarna och arbetsgivarna att se värdet av livslångt lärande.

Projektet förändrade attityderna hos både studenter och anordnare. Många av deltagarna insåg att de faktiskt kunde lära sig språk på ett sätt som passade dem och att det fanns ett större utbud av resurser för dem. För vissa partner ledde projektet till att deras institutioner fick möjlighet att arbeta i lokalsamhället, vilket inte alltid betraktas som en "acceptabel" uppgift för universiteten. För andra ledde projektet till ett inrättande av offentlig-privata partnerskap där det tidigare inte hade funnits några.

Opening the Door to Language Learning

PROJEKTSAMORDNARE
UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON

KONTAKTINFORMATION

Alison Dickens
Highfield
Southampton SO17 1BJ
Storbritannien
a.m.dickens@soton.ac.uk

PARTNERSKAP

Sju partner från BE, IE, ES, LT, HU, SE
och UK

WEBBPLATS

<http://www.opendoor2languages.net>

PROJEKTETS VARAKTIGHET

2002–2005

Ytterligare information om Grundtvigprogrammet 2007–2013: mål och åtgärder

26 |

Grundtvigprogrammet har som mål att

- ta itu med utmaningen med att utbilda Europas åldrande befolkning,
- bidra till möjligheterna att förbättra sina kunskaper och sin kompetens för vuxna.

Mer specifikt syftar åtgärderna till att

- förbättra kvaliteten på och tillgången till rörlighet i hela Europa för personer inom vuxenutbildning och utöka dess omfattning så att den bidrar till rörligheten för minst 7 000 sådana personer om året före 2013,
- förbättra kvaliteten på och öka omfattningen av samarbetet mellan organisationer som deltar i vuxenutbildning i Europa,
- hjälpa människor från utsatta och marginaliserade samhällsgrupper, särskilt äldre människor och personer som har lämnat skolan utan

grundläggande kvalifikationer och ge dem alternativa möjligheter till vuxenutbildning,

- underlätta utvecklingen av innovativa metoder inom vuxenutbildningen och spridningen av dem, även från ett deltagande land till ett annat,
- stödja utvecklingen av innovativa IKT-baserade produkter, tjänster, pedagogik och metoder för livslångt lärande, samt
- förbättra de pedagogiska tillvägagångssätten och organisationen hos vuxenutbildningsanordnare.

Vem kan delta?

Praktiskt taget alla som är engagerade i vuxenutbildning kan delta i programmet, till exempel

- vuxenstudenter,
- institutioner och organisationer som erbjuder vuxenutbildning och deras lärare och personal,
- inrättningar som har hand om grundutbildningen eller vidareutbildningen av personal inom vuxenutbildning, institutioner för högre utbildning, forskningscentrum och instanser med ansvar för vuxenutbildningsfrågor,
- föreningar och företrädare för personer inom vuxenutbildning, bland annat studerande- och lärarorganisationer och rådgivnings- och informationstjänster som omfattar alla aspekter av vuxenutbildning,
- personer och instanser med ansvar för system och strategier inom alla aspekter av vuxenutbildning på lokal, regional och nationell nivå, samt
- företag, ideella organisationer, frivilligorganisationer och icke-statliga organisationer.

Verksamhet som stöds av Grundtvigprogrammet

Rörlighet för personer

Utbyte för studerande och personal inom vuxenutbildning, fortbildning för personal inom vuxenutbildning, förberedande besök för partnerskap för lärande.

Stipendier för fortbildningskurser ska göra det möjligt för personal som arbetar med vuxenutbildning att delta i utbildningsaktiviteter i ett annat land än det de arbetar i. På så vis kan de få en bredare förståelse för livslångt lärande i Europa och förbättra sina färdigheter inom undervisning, förvaltning, rådgivning m.m.

Detta kan antingen innebära att de går en kurs eller att de deltar i någon mindre formell utbildningsaktivitet, till exempel ett studiebesök, besök på arbetsplats eller en konferens eller ett seminarium. Grundtvigprogrammet stöder med andra ord i stort sett all verksamhet som kan bidra till en yrkesmässig utveckling hos personalen inom vuxenutbildning.

Grundtvigs partnerskap för lärande

- Grundtvigs partnerskap för lärande mellan vuxenutbildningsanordnare från olika europeiska länder inriktar sig på områden av ömsesidigt intresse för de deltagande organisationerna.

Partnerskap för lärande är småskaliga samarbetsprojekt mellan vuxenutbildningsanordnare från minst tre europeiska länder. Tyngdpunkten ligger på att skapa ett utbyte mellan parterna inom särskilda områden och på att göra de vuxenstuderande mer aktiva i projekten. Ämnen som kan behandlas är till exempel aktivt medborgarskap, språkstudier, interkulturell dialog, europeisk historia, integration och samhälle, grundläggande färdigheter, läskunnighet och räknefärdighet, lärande över generationsgränser och lärande senare i livet, dialog över generationsgränser, rådgivning och vägledning samt informations- och kommunikationsteknik och utbildning på fängelser och för före detta lagöverträdare.

Multilaterala projekt

- Multilaterala projekt syftar till att förbättra vuxenutbildningssystemen genom utveckling och överföring av innovation och god praxis. De kan definieras som projekt där institutioner eller organisationer från olika europeiska länder samarbetar för att utveckla och överföra innovation inom vuxenutbildning. Man undersöker till exempel innehållet och tillhandahållandet av vuxenutbildning, utför analyser på system- eller strateginivå, undersöker tillgängligheten till utbildning för vuxna eller förbättrar organisationen inom vuxenutbildning.

Nätverk

- Nätverken arbetar med att utveckla vuxenutbildning inom den disciplin, det ämnesområde eller den förvaltningsaspekt som de har att göra med. De identifierar, förbättrar och sprider relevanta och bra metoder och innovation, tillhandahåller stöd till innehållet i projekt och partnerskap samt främjar utvecklingen av behovsanalyser och kvalitetssäkring inom vuxenutbildning.

Livslångt lärande

28 |

Europa genomgår en stor omvandling för att bli ett världsledande kunskapsbaserat samhälle. Detta innebär att kunskap och den innovation som den medför är EU:s mest värdefulla tillgångar, särskilt när den globala konkurrensen blir allt intensivare inom alla sektorer.

Utvecklingen är ett tecken på att högkvalitativ grundskole-, gymnasie- och högskoleutbildning är viktigare än någonsin. Dessutom måste befintliga utbildningar och yrkesutbildningar ständigt uppdatera de färdigheter som krävs av EU-medborgarna så att de kan hantera dagens utmaningar och ständiga tekniska utveckling. Europeiska unionen har redan inrättat en dynamisk inre marknad och infört euron som gemensam valuta. Nästa utmaning blir att komplettera dessa prestationer med en äkta europeisk arbetsmarknad där välutbildade och yrkeskvalificerade medborgare kan ta med sig sina kvalifikationer till ett annat land.

Ett gemensamt paraply för program inom utbildning och yrkesutbildning

Europeiska kommissionen har integrerat sina olika utbildnings- och yrkesutbildningsinitiativ under ett gemensamt paraply – programmet för livslångt lärande. Med en budget på nästan sju miljardereuro för 2007–2013 ersätter det nya programmet de befintliga programmen för utbildning, yrkesutbildning och e-lärande som upphörde 2006.

Tack vare det nya programmet för livslångt lärande kan personer i alla åldrar utnyttja stimulerande utbildningsmöjligheter i Europa. Det består av underprogrammen Comenius (för skolor), Erasmus (för högre utbildning), Leonardo da Vinci (för yrkesutbildning) och Grundtvig (för vuxenutbildning).

Ett tvärgående program kompletterar dessa fyra underprogram för att se till att de uppnår bästa resultat. Det finns fyra nyckelaktiviteter som är inriktade på politiskt samarbete, språk, informations- och kommunikationsteknik, effektiv spridning och utnyttjande av projektresultaten.

Slutligen finns Jean Monnet-programmet som stimulerar undervisning, analys och debatt om den europeiska integrationen inom institutioner för högre utbildning runt om i världen.

Så här ansöker man

Ansökningsförfarandet (och det minsta antalet partner som krävs) varierar beroende på vilken typ av projekt det är. För allmänna frågor om programmen, informationsmaterial, finansiering, ansökningsförfaranden och ansökningsblanketter vänder du dig först och främst till de nationella kontor som har inrättats i alla delaktiga länder.

En lista med alla nationella kontor i de delaktiga länderna finns på
http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/national_en.html

Mer detaljerad information om hur man ansöker finns på
http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index_en.html

Europeiska kommissionen

Grundtvig: Framgångshistorier – Europa skapar möjligheter

Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

2008 — 28 s. — 21,0 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-05894-3

Så skaffar du EU-publikationer

Publikationer som ges ut av Publikationsbyrån och som finns till försäljning kan beställas på EU Bookshop <http://bookshop.europa.eu> via olika försäljningskontor.

Du kan också beställa en förteckning över våra internationella försäljningsställen genom att skicka ett fax till: (352) 29 29-42758.

TILS@mmans

SEDAN 1957

NC-77-07-168-SV-C

Publikationsbyrå
Publications.europa.eu

ISBN 978-92-79-05894-3

9 789279 058943